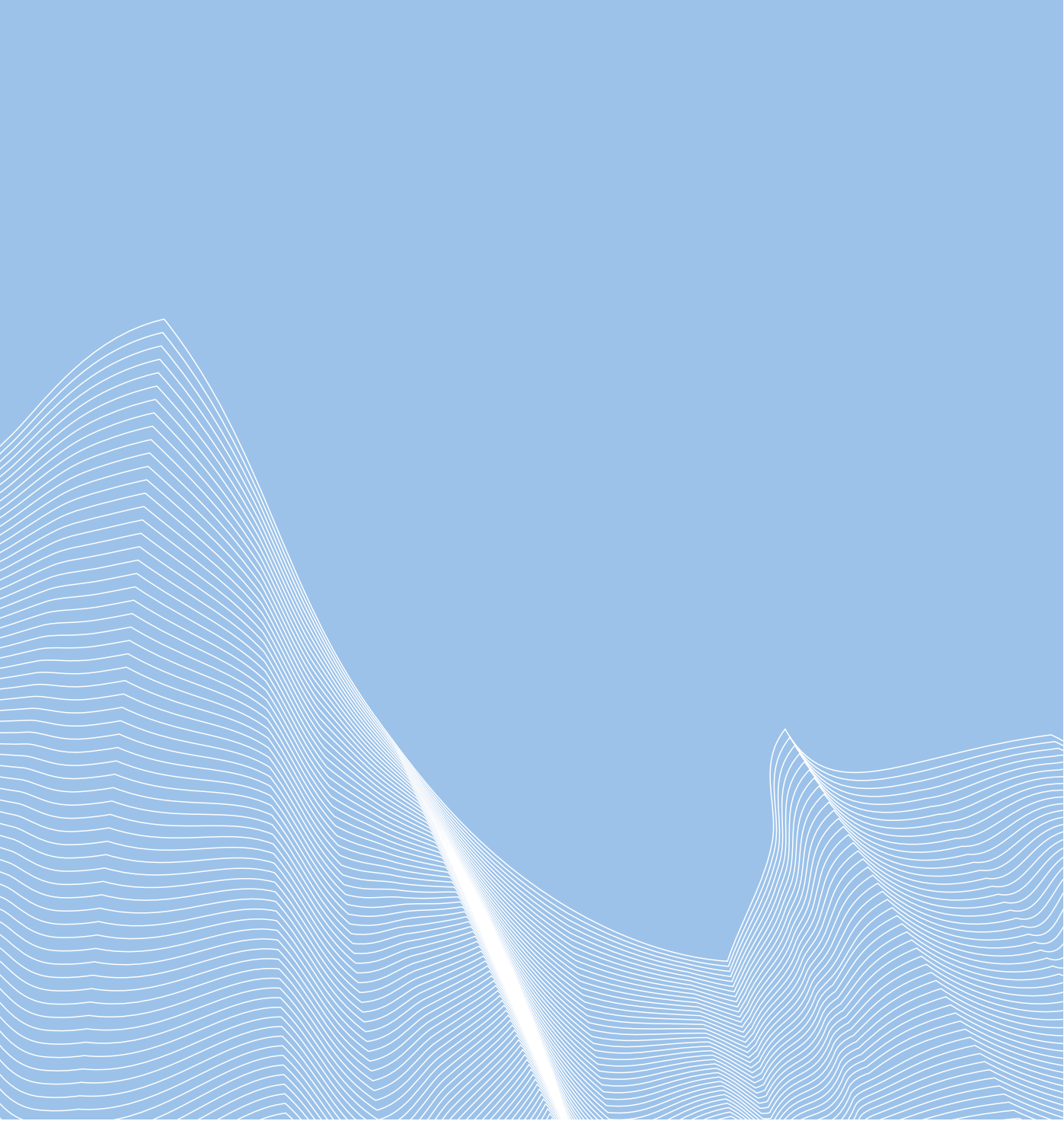

BISTÅNDS- ANALYS

2021

**EXPERTGRUPPEN
FÖR BISTÅNDSANALYS**

Denna rapport kan nedladdas utan kostnad på www.eba.se.

Formgivning: Emma Andersen, Seventy-five Year Plan AB.

Tryck: Elanders Sverige AB.

BISTÅNDSANALYS 2021

Årsrapport från Expertgruppen för biståndsanalys för år 2020

INNEHÅLL

Förord	4
Tillbakablick.....	6
Jämställdhet, makt och utvecklingssamarbete	8
Att finansiera hållbar utveckling	12
Fungerar demokratibistånd?	14
Tillförlitligt om biståndets resultat	17
Effektivt klimatbistånd kräver satsningar	18
Bistånd genom multilaterala organisationer	21
Bistånd, organisation och förvaltning	23
Migration	26

Framåtblick	28
Rapporter och seminarier under 2020	30
<i>Pågående studier per 31/12 2020</i>	30
<i>EBA-rapporter 2020</i>	32
<i>Underlagsrapporter 2020</i>	32
<i>Development Dissertation Briefs (DDB) 2020</i>	33
<i>Podcastsamtal 2020</i>	33
<i>Seminarier 2020</i>	34
Vi är Expertgruppen	35

FÖRORD

Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) är en statlig kommitté som oberoende utvärderar och analyserar Sveriges internationella bistånd. Vår årsrapport baserar sig på de studier som EBA har tagit fram under året. Den finns tillgänglig i pappersform, digitalt och som ljudbok.

CORONAPANDEMIN HAR skapat stora utmaningar för alla länder. Många av dessa utmaningar räknas i människoliv, andra handlar om hur redan utsatta grupper och individer får svårare att klara sin vardag. I vår årsrapport Biståndsanalys 2021 lyfter vi frågor som på olika sätt kopplar till, och får ökad betydelse, i och med pandemin. Vi presenterar också studier som är av mer tidlös karaktär.

Kriser förstärker redan existerande skillnader vad gäller makt och inflytande. Människor som lever i fattigdom och/eller förtryck drabbas hårdast. Demokratiska system utmanas och demokratisk utveckling stannar av. Årets rapporter om demokratibiståndets effekter och om sextortion – missbruk av makt och position för sexuella tjänster – blir därför extra aktuella.

Andra brännande kriser, inte minst klimatförändringarna, har hamnat något i skuggan av pandemin. EBA:s utvärdering av det svenska "Klimatsatsningen" 2009–2012 bidrar med lärdomar om hur biståndet långsiktigt och bärkraftigt kan stötta fattiga länders klimatanpassning och utsläppsminskningar, och utgör en viktig påminnelse om att det globala samarbetet måste försöka hantera flera utmaningar samtidigt.

Även vid sidan av akut krishantering finns utrymme för utveckling av det svenska biståndets funktion och effekter. Vi hoppas att årets rapporter om svenska myndigheters samarbete med systemmyndigheter i andra länder, om biståndets förvaltningskostnader, och om tillitsstyrning i biståndet, bidrar till detta samtal.

För EBA:s del har pandemin inneburit färre rapporter och färre fysiska möten med alla som

tar del av vår verksamhet. Men vi är glada över att genom digitala lösningar ha kunnat bibehålla antalet möten, samt ha ökat antalet deltagare. Vi har även kunnat utveckla dialogen genom fler kanaler, såsom rörlig bild, och genom att öka tillgängligheten på vår hemsida.

EBA har också under 2020 tillsammans med myndigheten Tillväxtanalys varit med och startat ett metodnätverk för Sveriges analysmyndigheter.

Våra studier och aktiviteter syftar till att löpande bidra till ett faktabaserat, fördjupat samtal om biståndets funktion och effekter – för att det ska kunna utvecklas och förbättras.

Varmt välkomna att kontakta oss med synpunkter och idéer.

Stockholm, 31 mars 2021

Helena Lindholm, ordförande

Johan Schaar, vice ordförande

Kim Forss, ledamot

Torgny Holmgren, ledamot

Staffan I. Lindberg, ledamot

Sara Johansson de Silva, ledamot

Magnus Lindell, ledamot

Joakim Molander, ledamot

Julia Schalk, ledamot

Janet Vähämäki, ledamot

TILLBAKABLICK

Pandemin kommer att påverka biståndet – och EBA:s verksamhet – under lång tid framöver, säger ordförande Helena Lindholm. Ökad fattigdom kommer att hamna i fokus.

HUR HAR BISTÅNDSÅRET VARIT?

År 2020 kommer i alla avseenden att mätas och analyseras i relation till covid-19. Pandemin, som kanske bäst kan beskrivas som en ”klusterkris”, dvs en kris som innebär omfattande påfrestningar inte bara för människors liv och hälsa utan för hälsovården i sig, för ekonomiska system, livsmedelsförsörjning, social välfärd, politiska system, demokratisk samhällsutveckling, mänskliga fri- och rättigheter, jämställdhet ... i princip hela fältet av frågeställningar som biståndet hanterar. Krisperioden har också understrukt vikten av multilateralt samarbete för att hantera omfattande globala kriser. Pandemin kommer att påverka biståndet, och därmed EBA:s verksamhet, under lång tid framöver och frågor om ökad fattigdom kommer med stor sannolikhet att hamna i fokus.

VAD HAR VARIT SVÅRAST?

EBA:s verksamhet har i sig inte påverkats så mycket av pandemin, men samtidigt har det varit svårt, tycker jag personligen, att riktigt ta in konsekvenserna för till exempel fattigdomsfrågorna och ökade ojämlikheter i pandemins spår.

VAD HAR ÖVERRASKAT DIG?

Om vi pratar om pandemin, så tycker jag nog att precis allt i hur den har slagit och hur den har hanterats och dess effekter har överraskat. Samtidigt visste vi redan innan att en global pandemi inte borde vara överraskande. Det påminner om hur illa förberedda vi egentligen är globalt att hantera omfattande kriser.

HUR HAR EBA:S VERKSAMHET PÅVERKATS?

Våra studier har kunnat fortsätta och på så vis har vi haft kontinuitet i vår verksamhet. De studier som genomförts under året har inte

krävt så mycket resande, men samtidigt är det klart att vi påverkats såtillvida att de resor som ändå hade planerats inom ramen för pågående studier inte kunnat genomföras. Vi har i Expertgruppen inte heller kunnat träffas fysiskt utan alla våra möten sker digitalt, liksom våra seminarier, som faktiskt fått större publik.

”Våra digitala seminarier har fått större publik.”

VILKA LÄRDOMAR KAN MAN DRA AV PANDEMEN?

Dels har ju pandemin visat att det faktiskt går att ställa om till digitala lösningar och till att mötas och samtala på det viset, dels har vi lärt oss att även om det digitala fungerar, så går vi miste om alla de sociala kontakter som inte kan äga rum eller bli av med distanserad kontakt. Vi har lärt oss hur mycket vi behöver det sociala och varandra. Vi har också lärt oss, hoppas jag, komplexiteten i krissituationer: hur i det här fallet en pandemi måste hanteras i samverkan med andra samhällssektorer.

INFÖR 2021 HAR EBA FÅTT ETT UTÖKAT ANSLAG. VAD TÄNKER NI GÖRA MED DET?

Vi kommer att göra fler omfattande, ambitiösa och djuplodande studier där vi fördjupar oss i särskilda frågeställningar eller långsiktiga resultat och effekter, men även kortare rapporter och sammanställningar där vi snabbt och koncist försöker belysa aktuella och brännande frågeställningar. Vi vill utveckla vår palett av verktyg, helt enkelt.

”En global
pandemi borde
inte överraska.”

Krisperioden har understrukt vikten av multilateralt samarbete, säger Helena Lindholm. Foto: Anna Hult.

JÄMSTÄLLDHET, MAKT OCH UTVECKLINGSSAMARBETE

Sverige har en feministisk utrikespolitik och jämställdhet mellan könen är ett prioriterat område inom biståndet. EBA:s rapporter pekar på framsteg, men även på stora utmaningar, i arbetet med att bekämpa könsdiskriminering och maktmissbruk inom samhällets alla sektorer.

JÄMSTÄLLDHET är en förutsättning för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Ett av fokusområdena i Sveriges globala jämställdhetsarbete är frihet från sexuellt våld. Sedan hösten 2017 har #metoo-rörelsen uppmärksammat den globala omfattningen av könsbaserat våld och sexuella trakasserier mot kvinnor. Samtidigt ges anti-korruptionsarbetet hög prioritet. Dock har få belyst överlappningen mellan dessa områden.

”Sextortion kränker mänskliga rättigheter och fördjupar fattigdom.”

EBA-rapporten om ”Sextortion” (*EBA 2020:06*) belyser ett fenomen där makt och position missbrukas i utbyte mot sexuella tjänster. Genom fallstudier från Tanzania och Colombia beskrivs det hur denna form av sexuellt våld och maktmissbruk förekommer inom olika samhällssektorer. Rapportförfattarna menar att sextortion är

både en form av korruption och av könsbaserat våld vilket skapar svårigheter med att lagföra brottet. Bristande kunskap, frågan om samtycke och stigmat som kringgärdar sextortion bidrar till ökad sårbarhet hos offren och straffrihet för förövarna.

Forskarna bakom denna EBA-studie drar slutsatsen att sextortion är en kränkning av mänskliga rättigheter i sig, och utgör ett hinder för förverkligandet av mänskliga rättigheter inom andra områden, som rätten till utbildning och hälsa samt för att uppnå hållbar utveckling. De konstaterar att sextortion drabbar utsatta grupper i större utsträckning, och fördjupar fattigdom. Inom utvecklingssamarbetet överlappar sextortion agendor som anti-korruption, könsbaserat våld (GBV) och sexuell exploatering, övergrepp och trakasserier (SEAH). Därför riskerar det att falla mellan stolarna.

För att komma åt sextortion genom utvecklingssamarbetet rekommenderar rapportförfattarna bland annat att man länkar samman dessa agendor i policy och praktik, angriper sextortion inom utvecklingsarbetet på ett systematiskt sätt, tillgängliggör resurser för detta arbete, samt ökar medvetenheten och kunskapen om sextortion hos utvecklingsaktörer.

Två verktyg som kan användas för att mer systematiskt hantera och integrera

jämställdhetsfrågor och mål inom utvecklings-samarbetet – som även förordas i Agenda 2030 – är jämställdhetsbudgetering och -integrering. Jämställdhetsbudgetering kan se ut på olika sätt, men har som huvudsyfte att inkludera åtgärder för jämställdhet i alla program och budgetprocesser, samt att följa upp arbetet kring detta på alla nivåer. I en underlagsrapport (*juli 2020*) publicerad av EBA kartläggs jämställdhetsbudgeteringens ”vem, vad, hur” samt effekterna av biståndsfinansierade insatser på området.

Rapportförfattaren finner att Sveriges stöd till jämställdhetsbudgetering är ganska litet och svårt att kartlägga. En slutsats som dras baserat på en genomgång av tidigare utvärderingar är att jämställdhetsbudgetering har en svagt positiv effekt på jämställdhet. För att ha en påverkan är det viktigt att arbetet sammanlänkas med andra prioriteringar, såsom fattigdomsbekämpning, och att det inkluderar och stärker viktiga aktörer på nationell nivå, exempelvis regeringar, berörda departement och myndigheter och civilsamhället.

VIKTEN AV NATIONELL FÖRANKRING och ägarskap av jämställdhetspolicy för att kunna åstadkomma djupare och mer hållbar förändring betonas även i en studie om nationell anpassning till globala jämställdhetsmål i Afrika söder om Sahara (*EBA DDB 2020:02*). Studien visar på ett ”implementeringsgap” som avspeglas i att formuleringen av jämställdhetsmål i linje med globala agendor inte alltid knyts till mer konkreta målsättningar, tidsramar och budgetar. Sammantaget betonar både denna studie och rapporten om jämställdhetsbudgetering vikten av politisk vilja, koordinering och kapacitetsutveckling av aktörer i mottagarländer för att kunna nå positiva resultat inom jämställdhetsområdet.

Två tidigare EBA-studier – en om processen kring och utfallet av Sidas jämställdhetsintegrering (*EBA 2018:07*) och en med fokus på sociala trygghetsprogramms inverkan på jämställdhet och kvinnors självbestämmande (*EBA 2019:07*) – pekar också på behovet av mer djupgående analyser av könsrelationer och normstrukturer för att mer effektivt integrera jämställdhetsperspektivet i utvecklingsinsatser.

SLUTSATSER

- Sextortion är en kombination av korruption och könsbaserat våld som kränker mänskliga rättigheter och fördjupar fattigdom.
- I utvecklingssamarbetet kan kampen mot sextortion stärkas genom att länka anti-korrupsionsagendan till arbetet för att bekämpa könsbaserat våld, samt genom att systematiskt belysa och bekämpa sextortion inom olika sektorer.
- Ett ökat fokus på jämställdhetspolitiska mål genom globala agendor och verktyg som jämställdhetsbudgetering kan bidra till en högre prioritering av jämställdhet, men kräver nationell förankring, kapacitetsbyggande och koordinering mellan aktörer.

RAPPORTER:

Å. Eldén, D. Calvo, E. Bjarnegård, S. Lundgren, S. Jonsson (2020), *Sextortion: Corruption and Gender-Based Violence*, **EBA 2020:06**

A. Schnell (2020), *Vad är jämställdhetsbudgetering, vem gör det och har det effekt? Insatser, aktörer och utvärderingar i låg- och mellaninkomstländer*, **EBA underlagsrapport, juli 2020**

H. Hede Skagerlind (2020), *Development Goals and Gender Equality Change: Superficial Adjustment or Credible Commitments?*, **EBA DDB 2020:02**

M. Dooley, A. Fried, R. Levto, K. Doyle, J. Klugman, G. Barker (2019), *Applying a Masculinities Lens to the Impacts of Social Safety Nets on Women's Economic Empowerment*, **EBA 2019:07**

E. Bjarnegård, F. Uggle (2018), *Putting Priority into Practice: Sida's Implementation of its Plan for Gender Integration*, **EBA 2018:07**

”Jämställdhets-
budgetering
har en svagt
positiv effekt.”

Ägarskap är viktigt för att en jämställdhetspolicy ska leda till hållbar förändring.
(Bild från Colombia). Foto: REUTERS/Luisa González.

ATT FINANSIERA HÅLLBAR UTVECKLING

Med nio år kvar att nå de globala målen för hållbar utveckling behövs stora finansiella resurser. Biståndet räcker inte till för de investeringar som krävs i fattiga länder – även privata kapitalförvaltare och investerare måste bidra.

BISTÅNDET KAN HA BETYDELSE för att få aktörer inom den privata sektorn att investera i fattiga länder. Genom kreditgarantier, lån, investeringar i aktier och andra finansiella instrument, liksom genom gemensamma investeringar, kan man bära en del av de extra risker som ofta förhindrar privata investeringar.

”Tydlig styrning behövs för att bidra till uppfyllelsen av hållbarhetsmålen.”

I 2020 års första studie lät EBA granska vart flödena går när givarländer använder bistånd för att katalysera privat finansiering (*EBA 2020:01*). Studien visar att erfarenheterna från 2017–2018 av sådan ”blandfinansiering” från OECD-länderna ger varierande resultat. Mängden privat kapital som mobiliserats var begränsat i jämförelse med behoven, och merparten av finansieringen gick inte till de länder där behoven är som störst. Dessutom kan fördelningen mellan olika sektorer breddas. Lite drygt 20 procent av blandfinansieringen har gått till de minst utvecklade länderna, vilket är mindre än andelen övrigt bistånd som gått dit.

Men dessa resultat är inte lagbundna. Aktiv styrning av organisationer för utvecklingsfinansiering, som sker i fallen svenska Swedfund och norska Norfund, visar att det är möjligt att rikta blandfinansiering till låginkomstländer, liksom till sociala sektorer. Möjligheterna att bidra till Agenda 2030 ökar därigenom. Studien visar att tydlig styrning behövs för att bidra till uppfyllelsen av hållbarhetsmålen. Den efterlyser också förbättrad rapportering för att kunna mäta utvecklingseffekterna av denna form av bistånd.

I en underlagsrapport (*juli 2020*) belyser EBA hur just styrning, och specifikt finansiell sådan, kan bidra till att hållbarhetsmålet om ökad jämställdhet (mål 5) uppfylls i högre grad. Genom att analysera effekter av budgetbeslut kan beslutsfattare, genom så kallad jämställdhetsbudgetering, bidra till ökade resultat för varje spenderad krona.

RAPPORTER:

P. Meeks, M. Gouett, S. Attridge (2020): *Mobilising Private Development Finance; Implications for Overall Aid Allocations*, **EBA 2020:01**

A. Schnell (2020): *Vad är jämställdhetsbudgetering, vem gör det och har det effekt? Insatser, aktörer och utvärderingar i låg- och mellaninkomstländer*, **EBA underlagsrapport, juli 2020**

Varje biståndskrona är viktig om målen i Agenda 2030 ska kunna uppnås. (Bild från Medellín, Colombia). Foto: Kobby Mendez/Unsplash.

FUNGERAR DEMOKRATIBISTÅND?

Sverige är ett av de länder som ger mest stöd till demokratiutveckling. EBA har tagit fram en stor utvärdering som visar att biståndet har effekt, särskilt när det är riktat mot kärninstitutioner.

DET SENASTE ÅRTIONDET har demokratin i många länder haft en betydande tillbakagång. Under 2020 har coronapandemin bidragit till ytterligare begränsningar i människors rättigheter och mediefrihet. Frågan om demokrati-biståndets effekter är således högaktuell.

Sverige är ett av de länder som ger störst andel av det totala biståndet till demokratirelaterade insatser. Den prioritering som regeringen drog igång år 2019 innebär en ytterligare uppväxling av demokratibiståndet.

Kunskapen om biståndets möjlighet att påverka demokratin i andra länder är däremot omtvistad. Dessutom har viljan till satsningar på demokrati-biståndet minskat bland en rad biståndsgivare.

EBA:s tidigare studier har visat hur demokrati-stöd har hjälpt till att stärka det civila samhället i Kambodja (*EBA 2019:03*), men även indikerat att demokratibistånd i afrikanska länder sällan haft en påverkan på underliggande värderingar (*EBA 2019:09*).

FÖR ATT ÖKA KUNSKAPEN om biståndets effekter på demokratin har EBA tagit fram en omfattande studie för att besvara frågorna: Fungerar demokratibistånd? Under vilka omständigheter fungerar det bättre? (*EBA 2020:07*)

Studien innehåller dels den hittills kanske största systematiska analysen av existerande akademisk litteratur gällande demokratibistånd och dess effekter. Litteraturen rymmer slutsatser om att bistånd kan ha både positiv och negativ inverkan på demokrati, och i vissa fall ingen inverkan alls. Författarna visar genom ingående analys att olika val av indikatorer på

demokrati och statistisk modellering inte gör det helt lätt att jämföra resultaten.

I studien ingår också en vittgående systematisk empirisk analys av svenskt och internationellt demokratibistånd, vilken inbegriper 148 länder under åren 1995–2018. Rapportförfattarna granskar också separat effekterna av specifikt demokratistöd och av relaterat utvecklingsstöd.

Resultaten visar att det finns en positiv effekt av både internationellt och svenskt bistånd på främjandet av demokratin i samarbetsländer. Effekterna är välbelagda och robusta, om än modesta till storleken. Det senare speglar den begränsade räckvidd som demokratibiståndet kan förväntas ha givet alla andra faktorer.

”Kan vara den hittills största systematiska analysen om demokrati-biståndets effekter.”

En viktig slutsats av de empiriska analyserna är att insatser specifikt riktade mot demokratin kärninstitutioner (val, civila samhället och yttrande-/mediefrihet) har betydligt större effekt än demokratibistånd i vidare mening. Det senare handlar till exempel om stöd till beskattningssystem, fungerande byråkratier och dylikt, vilka ofta inkluderas i kategoriseringen av demokratibistånd. Samtidigt tydliggörs att svenskt bilateralt demokratibistånd inriktat på

Svenskt bilateralt bistånd till kärninstitutioner har minskat de senaste åren, visar en EBA-studie. (Bilden från Ukraina).
Foto: REUTERS/Alexander Demianchuk.

kärninstitutioner som kan knytas till ett specifikt land har minskat de senaste åren. Just den typen av bistånd alltså, som de empiriska resultaten tyder på har störst positiva effekter.

Stöd till en pågående demokratisering fungerar bättre än försök att hindra en demokratisk tillbakagång. Däremot finner studien inte att insatser skulle ha negativa effekter på demokratiutvecklingen, vilket ibland hävdats. När det gäller frågan om huruvida det är biståndet som påverkar demokratin eller om länder med en positiv demokratiutveckling tenderar att erhålla mer bistånd, styrker studiens avancerade statistiska modeller att det är biståndet som haft en påverkan på demokratin och inte tvärtom.

”Stöd till en pågående demokratisering fungerar bättre än försök att stoppa en demokratisk tillbakagång.”

Svenskt bistånd har haft en positiv, om än blygsam, effekt på demokratiutveckling i partnerländerna. Foto: Arnaud Jaegers/Unsplash.

RAPPORTER:

R. Allen, G. Ferrari, K. Loshni, N. Östlund, D. Razić Ilić (2020): *Institution Building in Practice: An Evaluation of Swedish Central Authorities' Reform Cooperation in the Western Balkans*, **EBA 2020:04**

H. Andersen, K.-A. Larsson, J. Öjendal (2019): *Supporting State Building for Democratisation? A Study of 20 Years of Swedish Democracy Aid to Cambodia*, **EBA 2019:03**

G. Hydén, M. B. Kristensen (2019): *Democracy in African Governance: Seeing and Doing it Differently*, **EBA 2019:09**

M. Niño-Zarazúa, R. M. Gisselquist, A. Horigoshi, M. Samarin, K. Sen (2020): *Effects of Swedish and International Democracy Aid*, **EBA 2020:07**

ETT EXEMPEL PÅ hur svenskt bistånd kan bidra till starkare institutioner får vi i den EBA-rapport som handlar om institutionsbyggande och som utvärderar svenska myndigheters reformsamarbete på västra Balkan (**EBA 2020:04**).

Syftet med studien var att få en bättre förståelse för de långsiktiga effekterna, hållbarheten och kostnadseffektiviteten i svenska myndigheters kapacitetsutvecklingsinitiativ i regionen. Utvärderingen finner att de svenska myndigheters arbete har bidragit till stärkt kapacitet och förbättrad myndighetsutövning i partnerländerna.

Samtidigt noteras att inte alla insatser bidragit till en förbättrad förvaltning för medborgarna. Det handlar delvis om brister i relevans, men också om att en alltför begränsad ambition inte lett till en förändring i större system. Utvärderingen rekommenderar att svenska myndigheters kapacitet och möjliga bidrag tas tillvara i den långsiktiga strategiska planeringen av det svenska biståndet.

SLUTSATSER

- Det bilaterala demokratibiståndet till enskilda länder har minskat de senaste åren.
- Svenskt bistånd har haft en positiv, om än blygsam, effekt på demokratiutveckling. Den är särskilt tydlig när det gäller bilateralt bistånd riktat till demokratins kärninstitutioner.
- Inget tyder på en negativ effekt av internationellt eller svenskt demokratibistånd.
- Demokratistöd är mer effektivt för att stötta demokratisering än att stoppa en demokratisk tillbakagång.
- Svenska myndigheternas arbete på västra Balkan har bidragit till stärkt kapacitet och förbättrad myndighetsutövning. Dessas möjlighet att bidra bör tas tillvara i den långsiktiga planeringen av det svenska biståndet.

TILLFÖRLITLIGT OM BISTÅNDETS RESULTAT

Går det att ta reda på om en biståndsinsats lett till önskade resultat? Och vad är själva insatsens bidrag i förhållande till annan påverkan? EBA tar just nu fram sin fjärde metodrapport.

I SNART FYRA RAPPORTER har EBA bett metodexperter att ge sin syn på dessa frågor utifrån olika utgångspunkter och traditioner. En vanlig utvärderingsdesign inom svenskt och internationellt bistånd är numera teoribaserad utvärdering, ett område EBA vill bidra till att utveckla med en ny rapport.

Centralt för lärande och användbarhet är att utvärderingar analyserar varför en viss grad av måluppfyllelse eller ett resultat uppkommit. Vilka mekanismer bidrar till måluppfyllelse? Varför fungerade insatsen eller varför fungerade den inte? Skulle den fungera under andra förutsättningar, för vem, varför, hur då, och så vidare.

För att den typen av frågor ska kunna besvaras, och för att man samtidigt ska kunna sätta in insatsen i sitt vidare sammanhang, behöver man ofta använda sig av kvalitativa utvärderingsmetoder, alternativt kombinera kvantitativ och kvalitativ metod.

NÄSTAN ALLA ETABLERADE kvalitativa utvärderingsmetoder för att fastställa orsakssamband vid analys av resultat som Contributions Analysis, Process Tracing, Realist Evaluation och Systems Based Evaluation är på olika sätt varianter av teoribaserad utvärdering. Dessa utvärderingsmetoder har flera tydliga styrkor men också utmaningar vad gäller att säkerställa transparens, reliabilitet och tillförlitlighet i analysen.

I en kommande EBA-rapport diskuterar Barbara Befani hur dessa specifika utmaningar

kan hanteras vid utvärdering av den typ av insatser som är vanliga i svenskt bistånd, såsom kapacitetsutvecklingsinsatser, vilka syftar till att utveckla en aktörs kunskap och förmåga att genomföra sina uppgifter mer effektivt och med högre kvalitet.

Varför publicerar EBA metodrapporter? Ett skäl är att vi långsiktigt vill bidra till att kvaliteten i svenska biståndsutvärderingar höjs. Utvärderingsområdet utvecklas snabbt med en stor produktion av artiklar i vetenskapliga tidskrifter och nya metoder. EBA vill vara del av den internationella diskussionen om utvärdering och successivt bidra till att stärka vår egen och andras kompetens på området.

RAPPORTER:

B. Befani (2021), *Credible Explanations of Development Outcomes: Improving Quality and Rigour of Theory-Based Evaluation with Diagnostic Approaches and Bayesian Updating*, **kommande EBA-rapport**

A-S. Isaksson (2017), *Geospatial Analysis of Aid: A New Approach to Aid Evaluation*, **EBA 2017:09**

B. Befani (2016), *Pathways to Change: Evaluating Development Interventions with Qualitative Comparative Analysis (QCA)*, **EBA 2016:05**

A. Olofsgård (2014), *Randomized Controlled Trials: Strengths, Weaknesses and Policy Relevance*, **EBA 2014:01**

EFFEKTIVT KLIMATBISTÅND KRÄVER SATSNINGAR

Andelen bistånd som används för klimatändamål ökar, i Sverige och resten av världen. Investeringar och utvecklingsinsatser som inte tar hänsyn till klimatutmaningar blir alltmer otänkbara.

SVENSKT KLIMATBISTÅND har gett positiva resultat. Det visar en omfattande utvärdering av den svenska klimatsatsningen 2009–2012 (*EBA 2020:02*). Satsningen omfattade fyra miljarder kronor fördelade över totalt 17 multilaterala organisationer, fem länder och två regionala strategier. Tio år efter lanseringen kunde utvärderarna konstatera att flera resultat av satsningen blivit bestående och visar sig bärkraftiga. Det handlar bland annat om fattiga länders förbättrade system och organisation för anpassning till klimatförändringar, men också normförändringar på internationell nivå, samt utsläppsminskningar.

Grunden till resultaten lades på flera sätt. Satsningen byggde på ett gediget kunskapsunderlag, och insatserna styrdes utifrån några få, övergripande, principer.

En principbaserad styrning gjorde det möjligt för flexibla och kunniga myndigheter att utforma insatserna ändamålsenligt. En annan viktig faktor var att Sverige kunde kombinera finansieringen med att tillhandahålla kompetent personal där behov fanns.

Inte minst arbete i nybildade styrelser för internationella klimatfonder var centralt för att påverka verksamhetens inriktning.

Svenska profilfrågor var bland annat jämställdhet, samt möjligheter för fattiga länder att själva söka och förvalta pengar från internationella klimatfonder. Det senare har starkt bidragit till att öka samarbetsländerns känsla av ägarskap och engagemang för klimatinsatser, vilket har gett bättre resultat.

”Den svenska
klimatsatsningen
2009–2012 bidrog till
hållbara resultat.”

LEBA:s studie av klimatbistånd utvärderar fyra miljarder kronor fördelade över 17 multilaterala organisationer, fem länder och två regionala strategier. (Bilden från Kenya. Gräshoppsinvasion.) Foto: AP Photo/Patrick Ngugi.

Det finns också problematiska aspekter av klimatsatsningen. Utvärderingen fann att anpassningen kan fallera, exempelvis när olika nivåer i samhället inte samordnas tillräckligt. På motsvarande sätt behöver arbete på global nivå samordnas med lokal och nationell nivå. Olika klimatfonder bör också sinsemellan vara bättre samordnade.

Insatser för anpassning till klimatförändringars negativa effekter är svåra att utforma rätt. Exakt vad lyckad anpassning är förblir något oklart, bland annat för att de ska ha effekt i en osäker framtid. Det saknas tydliga indikationer för att mäta anpassning. För att lyckas krävs därför väl fungerande uppföljnings- och utvärderingssystem. Dessa system behöver vara inriktade på lärande eftersom samhällen ständigt förändras.

EN TIDIGARE EBA-STUDIE (EBA 2015:09) har dessutom understrukt att uppföljnings- och utvärderingssystemen behöver kunna bedöma om klimatsatser finansierade med bistånd verkligen levererar resultat som både är bra för klimatet och minskar fattigdom. Det överordnade målet för det internationella utvecklingssamarbetet är fattigdomsbekämpning. Inom exempelvis skogsskötsel- och energiområdet finns risk för att detta mål kan hamna i konflikt med klimatmålet. Att hugga ned skog för att använda som ved kan vara viktigt för människors överlevnad, medan det för klimatet är bättre om skogen står kvar och utgör en kolsänka.

För framtiden har svenskt utvecklingssamarbete en fortsatt viktig roll att spela inom klimatområdet. Multilaterala organisationer som tar emot svenskt bistånd behöver på flera olika sätt stärka sitt klimatarbete. En underlagsrapport (*november 2020*) visar att exempelvis de multilaterala utvecklingsbankerna ytterligare behöver samordna och driva på sitt arbete för att stödja länders energiomställningar i riktning mot förnybara energikällor.

FN-organisationer som arbetar med jord- och skogsbruk, liksom med stadsmiljöer, behöver ta ytterligare steg för att stärka sitt arbete med såväl utsläppsminskningar som anpassning till klimatförändringar.

Fler exempel på områden finns där insatser behövs både på normativ och på operativ nivå. Om Sverige fortsatt ska kunna vara framgångsrikt inom dessa områden behöver finansiellt stöd i högre grad kompletteras med personella resurser. Klimatbistånd förutsätter personal med kompetens, såväl som finansiella resurser.

SLUTSATSER

- Den svenska klimatsatsningen 2009–2012 bidrog, bland annat på grund av kunskap, relevant och flexibel styrning samt kompetent personal, till viktiga och hållbara resultat.
- Fungerande samordning mellan olika samhällsnivåer är viktigt för att nå önskade effekter av klimatsatser.
- Uppföljnings- och utvärderingssystem behöver löpande utvecklas för att bedöma om anpassning till klimatförändringar lyckas och om klimatmål är förenliga med mål kopplade till fattigdomsminskning.
- Fortsatt hög svensk klimatambition inom det multilaterala biståndet förutsätter starka personella resurser i styrelser och operativ handläggning.

RAPPORTER:

J. Burt, J. Colvin, M. A. Habib, M. Kugele, M. Mukute and J. Wilson (2020): *Evaluation of the Swedish Climate Change Initiative, 2009–2012*, **EBA 2020:02**

Denna utvärdering producerade även tio separata fallstudie-rapporter.

G. Köhlin, S.K. Pattanayak, E. Sills, E. Mattsson, M. Ostwald, A. Salas, D. Ternald (2020): *In Search of Double Dividends from Climate Change Interventions Evidence from Forest Conservation and Household Energy Transitions*, **EBA 2015:09**

M. Hårsmar, L. Hjelm (2020), *Alignment of Sweden's Multilateral Aid with the Paris Agreement on Climate Change*, **EBA underlagsrapport, november 2020**

BISTÅND GENOM MULTILATERALA ORGANISATIONER

EBA har gjort en kartläggning av var multilaterala organisationer lägger mest resurser, tematiskt och geografiskt, samt vilket mandat de har.

MULTILATERALA ORGANISATIONER såsom FN:s fonder och program, utvecklingsbanker och vertikala fonder spelar en viktig roll i genomförandet av det svenska utvecklingssamarbetet. År 2018 gick närmare 60% av Sveriges totala bistånd genom multilaterala organisationer, antingen via kärnstöd till organisationens centrala budget, eller genom öronmärkt projektstöd.

Sverige betonar vikten av att ge bistånd som kan användas av multilaterala organisationer flexibelt och snabbt och gör det genom att ge kärnstöd. Det globala kärnstödet till FN har stagnerat, medan det öronmärkta stödet har ökat, vilket kan få konsekvensen att resurssättningen inte sker i enlighet med organisationernas egna strategiska prioriteringar utan styrs av enskilda givares önskemål. Risken är en obalanserad och snedvriden verksamhet och en brist på flexibilitet och beredskap när nya och oförutsedda frågor och behov uppstår (*EBA 2017:11*).

FÖR ATT FÅ EN BÄTTRE BILD av hur resurserna från kärnstödet används har EBA gjort en kartläggning av var multilaterala organisationer lägger mest resurser tematiskt och geografiskt, samt vad deras mandat är. De organisationer som under en femårsperiod (2014-2018) mottog mest kärnstöd från Sverige var (förutom stöd genom EU-kommissionen) Världsbankens fond för låginkomstländer (IDA), globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria och FN:s flyktingorgan. Resurser spenderades till största del inom områden som humanitärt bistånd, infrastruktur och service samt inom hälsoområdet.

Hur bidrar de multilaterala organisationerna till att uppfylla mål i det svenska utvecklingssamarbetet? De spelar bland annat en viktig roll i

genomförandet av de globala målen. Ett exempel på en fråga som både är ett av de globala målen och ett prioriterat område i det svenska utvecklingssamarbetet är klimatet.

EBA har nyligen publicerat en underlagsrapport (*november 2020*) som undersöker multilaterala organisationers arbete i relation till Parisavtalet där världens länder har kommit överens om mål på klimatområdet. Här dras slutsatsen att de multilaterala organisationer som ingår i analysen visar en stor samstämmighet med målen i Parisavtalet, men att det också finns en stor potential att göra mer, speciellt hos de organisationer som inte har klimatarbete som främsta uppgift.

Specifika klimat- och miljöorganisationer arbetar som väntat i linje med avtalet, liksom organisationer med inriktning på mark och vatten, vilka har en viktig roll både i minskningen av växthusgaser och att skydda sårbara grupper mot effekter av klimatförändringar. Sammanfattningsvis kan Sverige genom sitt stöd till det multilaterala systemet bidra till klimatområdet. Underlagsrapporten rekommenderar att Sverige aktivt ska fortsätta främja detta multilaterala bistånd.

RAPPORTER:

M. Hårsmar, L. Hjelm (2020), *Alignment of Sweden's Multilateral Aid with the Paris Agreement on Climate Change*, EBA underlagsrapport, november 2020

S. Browne, N. Connelly, T. G. Weiss (2017), *Sweden's Financing of UN Funds and Programmes: Analyzing the Past, Looking to the Future*, EBA 2017:11

En EBA-rapport rekommenderar att distinktionen mellan sak- och förvaltningsanslag tas bort. (Bilden från Mostar, Bosnien och Hercegovina). Foto: TT nyhetsbyrån.

BISTÅND, ORGANISATION OCH FÖRVALTNING

En viktig fråga för det svenska biståndet handlar om hur administrationen får tillräckliga resurser. En annan handlar om hur biståndets styrkedjor balanserar tillitsfullt relationsbyggande, ägarskap och kontroll. EBA har under året publicerat två studier på dessa teman.

REGERINGEN HAR AMBITIONEN att så mycket som möjligt av svenska biståndsmedel ska komma mottagarna till del med så låga administrativa utgifter som möjligt. För att stimulera denna strävan har man delat upp Sidas resurser i två delar; ett sakanslag som ska komma mottagarna direkt till del, och ett förvaltningsanslag som används för att administrera biståndet.

”Sida ‘exporterar’ sina förvaltningskostnader”

I rapporten Biståndets förvaltningskostnader För stora? Eller kanske för små? (*EBA 2020:03*) ifrågasätter rapportförfattaren Daniel Tarschys denna distinktion, som han menar inte bara är svår att tillämpa utan också i vissa avseenden skadlig. Anledningen är att många av de arbetsmoment som kategoriseras som förvaltningskostnader eller administration enligt Tarschys i själva verket ”har en avgörande betydelse för biståndets kvalitet, utfall och genomslag”. Sådana arbetsmoment handlar om att analysera komplicerade samband mellan olika utvecklingsprocesser, att relatera till en mångfald av aktörer i andra kulturer och att kunna bedöma resultaten av insatser. Det handlar också om

vaksamhet mot korruption och annat missbruk av biståndsmedel.

För att hålla sina förvaltningskostnader nere tenderar Sida att finansiera större och längre insatser vilka kanaliseras via stora internationella organisationer, som därmed övertar vissa av de administrativa uppgifterna. Man kan säga att Sida ”exporterar” sina förvaltningskostnader, vilket enligt Tarschys öppnar vägen för felallokeringar och riskerar att leda till slöseri med offentliga medel. Han rekommenderar därför att distinktionen mellan förvaltningskostnader och sakanslag avskaffas, eftersom ett sådant beslut skulle ”avlägsna motiv för irrationella överväganden om hur biståndet kanaliseras”.

I styrningen av biståndet är frågan om tilliten mellan aktörer central. Relationer inom biståndet kännetecknas enligt en EBA-rapport som publicerats under året (*EBA 2020:05*) av distans, komplexitet och ojämlikhet. Dessa faktorer bidrar till upplevd osäkerhet, samtidigt som tillit har potential att ersätta den förvisning som många inom biståndet önskar sig, men sällan uppnår.

Janet Vähämäki och Susanna Alexius menar att trots att tillitsbaserad styrning, med fokus på relationer mellan individer, varit ledstjärna för hur bistånd och annan offentlig verksamhet ska styras under senare år, tenderar biståndets aktörer att främst förlita sig på opersonliga ”tillitskällor”, såsom generella styrteknologier, strukturer eller processer. Tillitskällorna är baserade på etablerade och institutionaliserade

I det praktiska arbetet präglas relationerna mellan givare, mottagare och mellanhänder ofta av stark tillit. Foto: CHAD CHASE/ NY Times/ SCANPIX.

normer om hur en professionell biståndsorganisation väntas fungera. Det har visat sig svårt att komma bort från den New Public Managementstyrning som tidigare kritiserats. Detta kan förstås och förklaras med att det inom biståndet finns utmaningar avseende tillit mellan individer. Avståndet mellan mottagare och givare och den ständiga rotationen av personal hos biståndsgivare leder till att det kan vara svårare att både knyta och upprätthålla personliga band.

”Tilliten kan inte beordras fram i biståndet.”

I det praktiska arbetet i projekt präglas relationerna mellan givare, mottagare och mellanhänder ofta av stark tillit. Att officiellt medge att man förlitar sig på sådana anses däremot ofta olämpligt, då detta förknippas med risk för vänskapskorruption och svågerpolitik och anses vara otillräckligt som grund för beslut.

Tilliten kan inte beordras fram i biståndet utan det krävs en kombination av relationer, insyn, samarbete, ägarskap och kontroll. Detta understryks inte minst av senare års stora fokus på fragila och konfliktfyllda miljöer, med en korruptionsnivå som ofta är hög. Tre av Sveriges fem största mottagare av bistånd 2019 rankas av Transparency International bland världens 12 mest korrupta länder.

”Bistånds-
organisationerna
tenderar att lägga till
fler kontrollverktyg
för att gardera sig
mot kritik.”

RAPPORTER:

D. Tarschys (2020), *Biståndets förvaltningskostnader För stora? Eller kanske för små?*, **EBA 2020:03**

S. Alexius, J. Vähämäki (2020), *In Proper Organization we Trust – Trust in Interorganizational Aid relations*, **EBA 2020:05**

Alexius och Vähämäki menar att en bidragande orsak till mönstren ovan återfinns i att biståndsorganisationer ofta har dubbla roller, som både givare och mottagare av bistånd. I sin roll som mottagare kan organisationen kritisera ett kontrollverktyg och tycka att styrningen hindrar deras arbete, medan samma organisation, i sin roll som givare, uppfattar samma kontrollverktyg som rimligt, nödvändigt och stödjande.

Kontroll bidrar också till mer kontroll då biståndsorganisationerna tenderar att lägga till fler och liknande kontrollverktyg för att gardera sig mot kritik. Detta kan leda till likriktning bland organisationer som tilldelas stöd och som skapas genom kriterierna för urvalet. De som blir utvalda att förmedla bistånd fungerar som förebilder för övriga och utgör därmed en norm för strukturer och beslut.

SLUTSATSER

- Mycket av det arbete som kategoriseras som förvaltningskostnader har en avgörande betydelse för biståndets kvalitet, utfall och genomslag. En ensidig fokusering på förvaltningskronan riskerar därför att leda till ett sämre bistånd.
- Biståndets aktörer bör fördjupa diskussion och analys om och hur relationerna i biståndets styrkedjor kan göras mer tillits- och relationsbaserade utan att arbetet med kontroll och insyn undergrävs.
- Biståndets aktörer bör analysera i vilken utsträckning olika styrverktyg leder till likriktning bland stödmottagare och om styrningen är förenligt med regeringens politik avseende pluralism och mångfald hos organisationer som mottar stöd.

MIGRATION

Sambandet mellan migration, utveckling och internationellt utvecklingssamarbete har rönt större uppmärksamhet under det senaste decenniet.

EN UNDERLAGSRAPPORT från EBA (*kommande*) kartlägger hur Sverige har arbetat med migrationsfrågor inom biståndet.

Den visar bland annat att migration har varit ett återkommande tema i regeringens skrivelser för politiken för global utveckling samt i multilateralt och bilateralt utvecklingssamarbete. En tidigare rapport från EBA lyfter även fram att migration är ett prioriterat område inom europeiskt bistånd där det ligger till grund för initiativ som EU:s Afrikafond (*EBA 2017:01*).

EBA tog i samarbete med Delegationen för migrationsstudier under 2019 fram en kunskapsöversikt över sambandet mellan migration och ekonomisk utveckling i utvecklingsländer (*Delmi 2019:5*). Trots att det internationella utvecklingssamarbetet fokuserar på migration mellan länder, flyttar människor mest inom länder.

Den internationella migrationen kan ha väldigt olika konsekvenser för både hemland och mottagarland beroende på politiska strategier och ekonomiska strukturer. Remitteringar från migranter kan vara viktiga för kvarvarande familjer och kan bidra till att höja levnadsstandarden. Samtidigt finns studier som visar att de inte alltid sker i form av investeringar.

I mottagarländer kan migration bidra till att möta behov av arbetskraft och till ekonomisk tillväxt. Befarad "braindrain" och förlust av välutbildade visar sig ibland uppvägas av kunskapsöverföring från migranter och incitament för att investera i utbildning i avsändarlandet. Sambanden mellan migration och utveckling är komplexa och varierar inom, såväl som mellan, länder och regioner.

I DAG FINNS EN MAJORITET av alla flyktingar i låg- och medelinkomstländer, inte sällan under lång tid. Bistånd i flyktingsituationer kräver ofta både humanitära insatser och mer långsiktigt utvecklingssamarbete. En tidigare EBA-rapport har analyserat hur man bäst överbryggat klyftor mellan dessa två typer av bistånd för en mer effektiv respons till den syriska flyktingkrisen (*EBA 2018:02*). Bland annat betonas vikten av flexibel finansiering och gemensam planering mellan aktörer.

På en global nivå har det lagts allt mer fokus på migrationsfrågor, inte minst genom FN:s globala ramverk för säker, ordnad och reguljär migration från 2018. Ibland används bistånd i försök att skapa incitament för att migranter ska stanna i, eller återvända till, hemländerna. Ett exempel är EU:s Afrikafond, vilken har som mål att skapa arbetstillfällen i avsändarländer (*EBA 2017:01*).

Effekten av sådana initiativ på irreguljär migration är emellertid ifrågasatt. De misslyckas ofta med att minska utvandring, och viss forskning visar snarare att migrationen från utvecklingsländer tenderar att öka med ekonomisk tillväxt och ökat välstånd (*Delmi 2019:5*). I svenskt bistånd har främjandet av reguljär migration ännu inte fått en tydlig operativ utformning, med undantag för insatser för att till exempel motverka trafficking.

Migration kommer fortsatt att vara en naturlig del av samhällsutvecklingen. Samtidigt ökar påtvingad förflyttning orsakad av naturkatastrofer och konflikter. Klimatförändringar leder till dels permanent migration som del av anpassningsstrategier, dels kortvarig sådan på grund av extrema väderhändelser. I båda fallen tycks intern migration överväga.

Sverige kommer att i ökande grad behöva förhålla sig till migration inom både utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet.

RAPPORTER:

H. Andersen, *Swedish Migration-Related Aid: a Mapping of Policy and Projects*, **kommande underlagsrapport**

R. Lucas, *Migration and Development: The Role for Development Aid*, **Delmi 2019:5**

A. Kocks, H. Roggeman, H. Roxin, R. Wedel (2018): *Building Bridges Between International Humanitarian and Development Responses to Forced Migration*, **EBA 2018:02**

A. Knoll, A. Sheriff (2017): *Making Waves: Implications of the Irregular Migration and Refugee Situation on Official Development Assistance Spending and Practices in Europe*, **EBA 2017:01**

”Sambanden mellan migration och utveckling är komplexa.”

Sverige kommer att i ökande grad behöva förhålla sig till migration inom utvecklingssamarbetet. (Bild från flyktingläger i Irak.) Foto: REUTERS/Youssef Boudlal.

FRAMÅTBLICK

Under den korta period som förlöpte mellan produktion och publicering av förra årets Biståndsanalys hann ett nytt virus utvecklas till en pandemi.

Sverige och resten av världen hamnade i en akut hanteringsfas. Så snabbt kan en föreställd framtid ändra karaktär.

VI VET INTE vad som händer mellan att detta skrivs och trycks, eller vilka konsekvenser händelserna för med sig. Ett ärligt erkännande av den komplexitet med vilken världen förändras kräver en utvecklad förmåga att anpassa sig och att hantera chocker. Detta gäller inte bara författare till årsrapporter, utan ligger i hjärtat av all samhällsutveckling.

Utvecklingsbiståndets huvuduppgift är framtida förändring i en osäker framtid. Det svenska biståndets mål är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Ett bärkraftigt bistånd är därför det som konkret använder förutsägelser om framtiden i planeringen av insatser, och som stöttar uppbyggandet av system som kan hantera förändring.

Att bygga säkra hus i jordbävningsdrabbade områden ses som klokt. Att förhålla sig på samma sätt till den komplexa värld i vilken biståndet vill bidra är lika naturligt, oavsett om det gäller enskilda individers utsatthet för förändringar, eller statliga förvaltningars möjlighet att hantera systemchocker.

EN SÅDAN SYSTEMANSATS är utmanande för biståndets utvärdering. Att bedöma insatsers bidrag när utvecklingen går åt ett annat håll än förväntat är komplicerat. Långt innan coronapandemin bröt ut stod det klart att de flesta av de hållbara utvecklingsmålen i Agenda 2030 inte

skulle uppnås. Under år 2020 har den globala fattigdomen förvärrats.

Kan ett bistånd under stigande fattigdom sägas fungera? Finns framgångsrikt demokratibistånd i krympande demokratier?

Hur kan långsiktiga effekter av insatser studeras när andra förändringar är större än vad biståndet kan påverka? Hur kan vi säga någonting om insatsers bärkraft innan vi observerat de långsiktiga utfallen?

Långsiktig utvärdering behöver utvecklas metodologiskt.

”År 2020 har den globala fattigdomen förvärrats.”

EBA:s uppdrag är att kontinuerligt utvärdera och analysera Sveriges internationella bistånd, och därigenom bidra till kunskap som grund för utveckling och förbättring av densamma.

Givetvis finns insikten att utveckling är ett komplext fenomen. Just det här året har vi även blivit påmind om snabbheten i förändringar, och hur de kan medföra trendbrott i den globala utvecklingen.

”Kan ett bistånd under
stigande fattigdom
sagas fungera?”

RAPPORTER OCH SEMINARIER UNDER 2020

PÅGÅENDE STUDIER PER 31/12 2020

ARBETSTITEL OCH BESKRIVNING	REFERENSGRUPP*	FÖRFATTARE
Effekter av stöd till valprocesser <i>Demokratibistånd har i många år innehållit stöd till val, och valprocesser, som en central del. Denna kartläggning syftar till att sammanställa vad ledande expertis och praktiker har kommit fram till under de senaste decennierna.</i>	Staffan Darnolf Anna Jarstad Helena Bjuremalm Anna Jakenberg-Brink Ordförande: Helena Lindholm	Therese Pearce-Laanela Sead Alihodzic Antonio Spinelli Peter Wolf David Towriss
Utvärdering av Sveriges tillämpning av internationella principer för arbete i sårbara stater <i>Sårbara stater, givarländer och internationella organisationer har arbetat fram gemensamma principer för hur arbete i sårbara och post-konflikt länder bör göras. Hur har principerna om "New Deal" tillämpats sedan de först började formuleras och vilka lärdomar har dragits?</i>	Habib Mayar Urban Sjöström Henrik Hammargren Emma Nilenfors Christian Fogelström Ordförande: Magnus Lindell	Gary Milante Jups Kluyskens Jannie Lilja Samantha Smith Florence Etta
Möjligheter med Data Science och Natural Language Processing i utvärdering <i>En fallstudie av metautvärdering inom internationellt utvecklingssamarbete. Den här studien syftar till att undersöka möjligheten att använda data science i metautvärderingar av program inom utvecklingssamarbetet. Den föreslagna approachen kommer att inkludera en rad olika analytiska metoder, med tonvikt på databaserad behandling av mänskligt språk, Natural Language Processing (NLP).</i>	Kerstin Borglin Katarina Perrolf Gustav Petersson Magnus Sahlgren Ordförande: Torgny Holmgren	Gustav Engström Jonas Norén Cecilia Ljungman
Utvärdering av Folke Bernadotteakademien <i>Folke Bernadotteakademien (FBA) har blivit en allt viktigare organisation i det svenska biståndet. Utvärderingens syfte är att undersöka om och i så fall på vilket sätt FBA:s insatser och verksamhet 1) bidragit till myndighetens övergripande målsättningar och 2) koordineras effektivt i sitt vidare sammanhang med relevanta berörda aktörer i Sverige, internationellt och i konflikt- och postkonfliktländerna.</i>	Jörgen Lindström Jair Van der Lijn Helena Vazquez Sohlström Erik Melander Adam Pain Ordförande: Johan Schaar	Nicklas Svensson Julian Brett Peter Albrecht Charlotte Bonnet Tobias Hagmann
Tillförlitliga analyser av utvecklingseffekter genom teoribaserad utvärdering <i>Denna metodstudie fokuserar på teoribaserade utvärderingsansatser för bedömning av effekter av bistånd. Studien är både en introduktion, en guide till hur metoderna bör användas och en metodutvecklingsrapport. Rapporten riktar sig till utvärderare, forskare och beställare av utvärderingar inom biståndet. Studien är EBA:s fjärde rapport om metoder för utvärdering av bistånd.</i>	Rick Davies Nancy Cartwright Derek Beach Gustav Petersson Katarina Perrolf Ordförande: Janet Vähämäki	Barbara Befani

* EBA:s referensgrupper har en strikt rådgivande roll. Deltagare i referensgrupper har inte något ansvar för rapporternas innehåll, och de instämmer inte nödvändigtvis i rapporternas slutsatser och rekommendationer.

ARBETSTITEL OCH BESKRIVNING	REFERENSGRUPP*	FÖRFATTARE
Ny global jämställdhetsstatistik genom World Value Survey Den här studien ska undersöka värderingar och normer kopplade till genus och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, i syfte att vägleda Sveriges internationella utvecklingssamarbete. Den kommer bland annat att: • Samla in nationellt representativ data om värderingar och normer relaterade till jämställdhet och SRHR i Rwanda, Zimbabwe och Etiopien, genom att inkludera frågor i enkätundersökningen "World Value Survey". • Använda geospatial analys för att identifiera "hotspots" där värderingar och normer är mer eller mindre stereotypa eller skadliga. • Undersöka om, och hur, program och aktiviteter som genomförs inom ramen av Sveriges SRHR-stöd för närvarande tar hänsyn till de värderingar och normer som man måste beakta för att få bra resultat.	Åsa Andersson Amy Alexander Ben Cislighi Jonathan Gunthorp John Kingsley Krugu Ordförande: Julia Schalk	Anna Mia Ekström Bi Puranen Anna Kågesten Karin Båge Jesper Sundewall Olaekan Uthman
Utvärdering av Sveriges långsiktiga utvecklingssamarbete med Etiopien Det svenska utvecklingssamarbetet med Etiopien har en mycket lång historia. Syftet med utvärderingen är att: 1. Få en fördjupad förståelse av relevansen och de långsiktiga effekterna i svenskt utvecklingssamarbete med Etiopien 2. Generera lärdomar för att stärka framtida svenskt utvecklingssamarbete med Etiopien, och andra länder.	Fantu Cheru Annika Jayawardena Anders Ekbom Tekeste Negash Arne Bigsten Stina Karlton Anette Wilhelmsen Ordförande: Kim Forss	Bereket Kebede Gunnar Köhlin Hailu Elias Leif Danielsson
Vad säger utvärderingar om svenska biståndsin-satser måluppfyllelse? Studien syftar till att undersöka vad nyligen genomförda Sida-utvärderingar säger om måluppfyllelsen i svenska biståndsin-satser och svenskt bistånd. Detta utifrån den definition av måluppfyllelse som Sida anger i sin utvärderingsmanual med hänvisning till OECD DAC:s kriterier för utvärdering av bistånd.	Sven Olander Johanna Lindström Lennart Peck Ordförande: Kim Forss	Markus Burman

*EBA:s referensgrupper har en strikt rådgivande roll. Deltagare i referensgrupper har inte något ansvar för rapporternas innehåll, och de instämmer inte nödvändigtvis i rapporternas slutsatser och rekommendationer.

EBA-RAPPORTER 2020

EBA fattar självständigt beslut om vilka studier som ska göras. Författarna till EBA:s rapporter ansvarar för analys, slutsatser och rekommendationer. Slutlig kvalitetssäkring står expertgruppen för.

- 2020:07 Effects of Swedish and International Democracy Aid**
Miguel Niño-Zarazúa, Rachel M. Gisselquist, Ana Horigoshi, Melissa Samarin, Kunal Sen
- 2020:06 Sextortion: Corruption And Gender-Based Violence**
Elin Bjarnegård, Dolores Calvo, Åsa Eldén, Sofia Jonsson, Silje Lundgren
- 2020:05 In Proper Organization we Trust –Trust in Interorganizational Aid Relations**
Susanna Alexius, Janet Vähämäki
- 2020:04 Institution Building In Practice: An evaluation Of Swedish Central Authorities' Reform Cooperation In The Western Balkans**
Richard Allen, Giorgio Ferrari, Dejana Razić Ilić, Krenar Loshi, Númi Östlund
- 2020:03 Biståndets förvaltningskostnader För stora? Eller kanske för små?**
Daniel Tarschys
- 2020:02 Evaluation of the Swedish Climate Change Initiative, 2009–2012**
Jane Burt, John Colvin, Mehjabeen Abidi Habib, Miriam Kugele, Mutizwa Mukute, Jessica Wilson
- 2020:01 Mobilising Private Development Finance: Implications for Overall Aid Allocations**
Polly Meeks, Matthew Gouett, Samantha Attridge

UNDERLAGSRAPPORTER 2020

EBA:s underlagsrapporter består av kortare kunskapssammanställningar, översikter och analyser. Här publiceras även delrapporter från större projekt och examinerade masteruppsatser där EBA har varit bihandledare. Underlagsrapporter är inte kvalitetssäkrade av expertgruppen.

Är Sveriges multilaterala bistånd i linje med klimatavtalet från Paris?, november 2020
Mats Hårsmar, Lisa Hjelm

Vad är jämställdhetsbudgetering, vem gör det och har det effekt?, juli 2020
Anna Schnell

Development Research in Sweden – A Dispersed Research Community Under Pressure, april 2020
Elin Bjarnegård, Jonas Ewald, Flora Hajdu, Magnus Jirström, Rickard Lalander, Henning Melber, Cecilia Strand, Janet Vähämäki

DEVELOPMENT DISSERTATION BRIEFS (DDB) 2020

I EBA:s DDB-serie ges nyligen disputerade forskare möjlighet att kort presentera sina avhandlingar med fokus på relevansen för svenskt utvecklingssamarbete. Syftet är att ge regering, myndigheter och övriga intressenter kunskap om såväl ny forskning som nya forskare.

- 2020:09 Navigating in the Midst of Uncertainties: Challenges in Disaster Risk Governance in Mozambique**
Jenni Koivisto
- 2020:08 Estimating Needs in Disasters**
Anneli Eriksson
- 2020:07 Towards Health Systems Resilience to Extreme Weather Events: Managing Health Needs During Floods in Cambodia**
Dell Saulnier
- 2020:06 The Promise of Payday: Exploring the Role of State Cash Transfers in Post-Apartheid Rural South Africa**
Stefan Granlund
- 2020:05 Social Entrepreneurship and Innovation for Transformative Change – Empirical Studies of Sanitation Innovation**
Suvi Kokko
- 2020:04 Exploring Pitfalls of Participation – and Ways Towards Just Practices Through a Participatory Design Process in Kisumu, Kenya**
Helena Kraff
- 2020:03 Making Sanitation Happen: An Enquiry Into Multi-Level Sanitation Governance**
Nelson Ekane
- 2020:02 Development Goals and Gender Equality Change: Superficial Adjustment or Credible Commitments?**
Helena Hede Skagerlind
- 2020:01 How Can an Agricultural Investment That Never Happened Affect People Living in Poverty?**
Linda Engström

PODCASTSAMTAL 2020

- Avsnitt 21** – Biståndsutvärdering 2.0
- Avsnitt 22** – Demokratistöd till Afrika
hur få bättre effekt?
- Avsnitt 23** – Avbrutet bistånd – vad blir effekterna?
- Avsnitt 24** – Coronakrisen och biståndets roll
- Avsnitt 25** – Biståndsanalys som ljudbok
- Avsnitt 26** – Demokrati, jämställdhet, risk och fisk
- Avsnitt 27** – Utvärdering av klimat i 11 delar
- Avsnitt 28** – Djurhälsa i biståndet
- Avsnitt 29** – Biståndsbyråkrati
- Avsnitt 30** – Afrikas ekonomier och pandemin
- Avsnitt 31** – Har Sveriges myndighetsbistånd effekt?
- Avsnitt 32** – Hur klimatsmart är svenskt bistånd?
- Avsnitt 33** – Kontantstöd under kris

SEMINARIER UNDER 2020

EBA:s seminarier är en naturlig mötesplats för debatt om viktiga biståndsfrågor. Där sätts EBA:s rapporter in i ett bredare sammanhang och diskuteras ur såväl policy- som praktikerperspektiv.

10 dec	Effects of Swedish and International Democracy Aid
(EBA 2020:07)
30 nov	How to Mitigate Disasters: Reducing Risks, Estimating Needs and Ensuring Health System Resilience
(DDB 2020:07, 2020:08, 2020:09)
11 nov	Vad är sextortion – och hur kan biståndet bekämpa det?
(EBA 2020:06)
23 okt	Tillit och kontroll – hur balanserar biståndet sin styrning mellan dessa?
(EBA 2020:05)
8 okt	Swedish Capacity Building in the Western Balkans
(EBA 2020:04)
21 aug	Att verkligen förändra: lärdomar om deltagande, socialt entreprenörskap och fattigdomsbekämpning i Afrika
(DDB 2020:04, 2020:05, 2020:06)
16 jun	Försvinner biståndet i administration?
(EBA 2020:03)
12 maj	Utvecklingsforskning i Sverige – en kartläggning
(Underlagsrapport, april 2020)
28 apr	Aid in Times of a Changing Climate
(EBA 2020:08)
12 mar	Financing Private Development Investments in Sub-Saharan Africa
(EBA 2020:01)
29 jan	Att omvandla policy till verklighet – lärdomar från Östafrika
(DDB 2020:01, 2020:02, 2020:03)
14 jan	Demokratibistånd till Afrika – hur kan det förändras?
(EBA 2019:09)

VI ÄR EXPERTGRUPPEN

HELENA LINDHOLM

Ordförande

Professor i freds- och utvecklingsforskning vid Göteborgs universitet med inriktning på bl a Palestinafrågan.

JOHAN SCHAAR

Vice ordförande

Ordf ALNAP och Associate Senior Fellow SIPRI. Fd chef för sv biståndet till Palestina och avdelningschef på Sida.

KIM FORSS

Ledamot

Konsult inom utvärdering. Bred internationell erfarenhet av att utvärdera bistånd.

TORGNY HOLMGREN

Ledamot

Vd för SIWI. Tidigare bl a ambassadör, enhetschef på UD och vice ordförande för OECD/DAC.

SARA JOHANSSON DE SILVA

Ledamot

Konsult inom utvärdering och analys för bl a Världsbanken, UNDP och UNIDO.

STAFFAN I. LINDBERG

Ledamot

Forskningsledare Varieties of Democracy, föreståndare V-Dem institutet, professor i statsvetenskap Göteborgs univ.

MAGNUS LINDELL

Ledamot

Tidigare chef för internationella verksamheten på Riksrevisionen och fd operativ chef på Sida.

JOAKIM MOLANDER

Ledamot

Chef för resultatstyrning vid International IDEA. Tidigare på Sida, bl a som utvärderingschef.

JULIA SCHALK

Ledamot

Biträdande enhetschef på RFSU:s internationella enhet. Tidigare bl a vice ordf för Concord Sverige.

JANET VÄHÄMÄKI

Ledamot

Enhetschef för utveckling på Stockholm Environment Institute. Tidigare Sida och UD.

I Expertgruppen för biståndsanalys ingår även en förordnad expert från UD.

Expertgruppens beslut verkställs av ett kansli med åtta helårsanställda: Anna Florell, Jan Pettersson (kanslichef), Helena Skagerlind, Lisa Hjelm, Markus Burman, Mats Hårsmar, Nina Solomin och Númi Östlund.

LYSSNA PÅ
EBA-PODDEN
– EN PODCAST
OM BISTÅND!

Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) är en statlig kommitté som oberoende utvärderar och analyserar Sveriges internationella bistånd.

Uppdraget är att bidra med kunskap till styrningen av det svenska utvecklingssamarbetet.

Biståndsanalys baserar sig på de studier som EBA givit ut under året. Denna skrift är vår årsrapport, och finns tillgänglig i digital och tryckt form, samt som ljudbok.

www.eba.se

Mail: *ud.eba@gov.se*

Twitter: *EBACommittee*

**EXPERTGRUPPEN
FÖR BISTÅNDSANALYS**